19.10.2022

MML 105435/00 04 00/2022

Eduskunnan valtiovarainvaliokunta
stiina.hyrri@eduskunta.fi

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan maatalousjaoston lausuntopyyntö 3.10.2022, HE 154/2022 vp

MAANMITTAUSLAITOKSEN LAUSUNTO EDUSKUNNAN VALTIOVARAINVALIOKUNNAN MAATALOUSJAOSTON HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ EDUSKUNNALLE VALTION TALOUSARVIOKSI VUODELLE 2023 HE 154/2022 VP

Maanmittauslaitos kiittää mahdollisuudesta lausua eduskunnan valtiovarainvaliokunnan maatalousjaoston lausuntopyyntöön hallituksen esityksestä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2023 HE 154/2022 vp. Maanmittauslaitos lausuu asiassa seuraavaa.

Momentti 30.70.01 Maanmittauslaitoksen toimintamenot

Maanmittauslaitos turvaa maanomistuksen ja luototusjärjestelmän ylläpitämällä kiinteistöjen ja osakehuoneistojen tietoja rekistereissään sekä huolehtimalla niiden omistusoikeuksien rekisteröinneistä ja kiinnityksistä. Luotettava tieto kiinteistön omistajasta, vuokraoikeuksista sekä kiinnityksistä on merkittävää suomalaiselle finanssialalle ja kiinteistöjen omistajille. Maanmittauslaitos ylläpitää maastotietoja ja tuottaa karttoja, ilmakuvia sekä laserkeilausaineistoja koko Suomesta. Laadukkaan paikkatiedon varaan voi rakentaa turvallisia ja toimivia palveluita esimerkiksi logistiikka-, rakennus-, sosiaali- ja terveysalan, maa- ja metsätalousalan sekä kulttuuri- ja matkailualojen tarpeisiin. Maanmittauslaitoksessa tehdään myös kansainvälistä paikkatietoalan tutkimus- ja asiantuntijatyötä, jonka avulla yhteiskunnassa voidaan parantaa esimerkiksi turvallisuutta, taloudellista tehokkuutta ja ympäristön kestokykyä. Viime vuosina on esimerkiksi työskennelty kansainvälisten yhteistyökumppanien kanssa satelliittipaikannuksen häirinnän ehkäisemiseksi. Satelliittipaikannusta hyödynnetään yhteiskunnan monilla kriittisillä sektoreilla, kuten pelastustoiminnassa sekä logistiikassa maalla, merellä ja ilmassa.

Asiakkaiden ja yhteiskunnan tarpeet ohjaavat palvelutuotantoa ja strategiset kehittämishankkeet painottuvat digitaalisiin palveluihin sekä IT-kehittämistarpeiden täyttämiseen. Kehittämishankkeet ja tehtävät hoidetaan usein yhteistyössä verkostoissa. Asiakkaan näkökulmasta eri toimijoiden väliset rajat pyritään poistamaan mahdollisimman paljon näkyvistä ja pyritään kohti

Maanmittauslaitos
Opastinsilta 12 C
PL 84
00521 Helsinki
Puhelin 029 530 1100
www.maanmittauslaitos.fi/yhteystiedot
kirjaamo@maanmittauslaitos.fi
Y-tunnus 0245954-4
Kotipaikka Helsinki

Allekirjoitettu sähköisesti
Markkula Markku (19.10.2022 14:52:56)
Korpinen Petri (19.10.2022 15:00:38)

kansalaisen keskitettyjen palvelujen käyttöä. Palveluiden ja toiminnan jatkuvuuden turvaamisen, tietosuojan ja tieto- ja kyberturvan merkitys kasvaa selvästi edelleen.

Maanmittauslaitoksessa tehdään työtä kestävän ympäristön puolesta kahdella tasolla. Maanmittauslaitoksen omien tietojen ja osaamisen merkitys tunnistetaan yhteiskunnan kestävän kehityksen mahdollistajana. Toisaalta pyritään aktiivisesti pienentämään oman toiminnan aiheuttamaa kuormitusta ympäristölle. Maanmittauslaitos kuuluu Suomen suurimpien virastojen joukkoon noin 1700 työntekijällään ja 36 toimipisteellään eri puolilla maata. Maanmittauslaitoksen sosiaalinen vastuu toteutuu muun muassa huolenpitona omasta henkilöstöstä, sisältäen esimerkiksi työterveyden ja -turvallisuuden, osaamisen kehittämisen ja työtyytyväisyyden. Sosiaalinen vastuu ulottuu myös Maanmittauslaitoksen ulkopuolelle vaalimalla muun muassa tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta vuorovaikutuksessa ja tietoa jakaen. Vastuullinen toimintatapa ja talous ovat vankka perusta Maanmittauslaitoksen toiminnalle. Luotettavuus kaikessa toiminnassa on jo pitkään ollut laitoksen vahvuus erilaisten sidosryhmäselvitysten perusteella. Julkishallinnossa taloudellinen vastuu on myös kestävää julkisten varojen käyttöä ja näin mahdollisimman vaikuttavan lisäarvon tuottamista kansalaisille ja yhteiskunnalle.

Suurin osa Maanmittauslaitoksen toimintamenoista rahoitetaan erilaisella tulorahoituksella. Talousarviorahoitteisen toiminnan lisäksi omakustannusarvoon perustuvan maksullisen toiminnan tulot ja kustannukset käsitellään toimintamenomomentin kautta nettobudjetoinnin periaatetta noudattaen. Siksi erilaiset maksullisten palvelujen kehittämis- ja tehostamistoimet ja sitä kautta syntyvät säästöt kohdennetaan asiakkailta perittäviin maksuihin. Talousarviorahoituksella huolehditaan mm. peruspaikkatietojen tuottamisesta, rekisterien ylläpitämisestä ja tutkimuksen omarahoitusosuudesta.

Hallituksen esityksessä vuodelle 2023 esitetään yllä olevalle momentille yhteensä 46,005 milj. euroa. Määräraha sisältää kertaluonteista hankerahoitusta Huoneistotietojärjestelmän toisen vaiheen rahoitukseen yhteensä 2,0 milj. euroa. Toimintamenomäärärahaa on pienennetty vuodesta 2011 lähtien pysyvillä, kestävän julkisen talouden johdosta toteutetuilla leikkauksilla yhteensä yli 20 milj. eurolla. Tämä tarkoittaa lähes 50 % leikkausta toimintamenojen kokonaistasoon. Julkisen velan kasvaessa ja taloustilanteen kiristyessä määrärahaleikkauksiin ei ole luvassa helpotuksia lähitulevaisuudessakaan. Selkeitä vaikutuksia rahoituksen riittävyyden hallintaan syntyy inflaation kiihtymisen ja yleisen hintatason nousun kautta. Konkreettisia muutoksia on näkyvissä energian nopean hinnannousun vaikutuksesta sekä toimitilavuokriin kohdistuneista vuokrien indeksikorotuksista. Näiden yhteenlaskettu vaikutus ennustetaan olevan vähintään 700 000 euroa vuonna 2023. Rahoituspohjan heikkeneminen luo ristiriitaisen ja haastavan tilanteen perustehtäviin liittyvien kasvavien palveluodotusten ja laajojen poikki-

hallinnollisten kehittämishankkeiden toteuttamisen kanssa. Maanmittauslaitos esittääkin vakavan huolensa kyvystään suoriutua lakisääteisistä perustehtävistä tulevalla kehyskaudella.

Maksullisen toiminnan puolella yleiset talouden suhdanteet vaikuttavat samanaikaisesti erityisesti maanmittaustoimituksiin ja kirjaamisasioihin sekä niihin liittyvien tietopalveluiden kysyntään. Mikäli talouden suhdannekehitys kääntyy pidempiaikaisesti laskuun, sillä on merkittäviä vaikutuksia Maanmittauslaitoksen tulokertymään. Selkeää laskua edellisistä vuosista on nähtävissä jo vuoden 2022 aikana.

Perustehtävien lisäksi Maanmittauslaitos jatkaa vuonna 2023 yhteiskunnallisesti merkittävän kehittämishankkeen asunto-osakkeiden vaihdannan ja vakuushallinnan sähköistämisen (huoneistotietojärjestelmä) toteutusta. Huoneistotietojärjestelmässä luodaan edellytykset osakkeilla hallittavien asuinhuoneistojen omistaja- ja huoneistotietojen rekisteröinnille sekä asuinhuoneistojen vaihdantaan ja vakuushallintaan. Palvelutoiminta ja tietojärjestelmiin liittyvät elinkaarimallin mukaiset ylläpitokustannukset tullaan pitkällä tähtäimellä kattamaan asiakasmaksuilla, mutta vielä vuosina 2023-25 kehitystyön jatkuessa ja alhaisen käyttöasteen vuoksi tulot eivät tule kattamaan toiminnasta aiheutuvia kustannuksia. Vuodesta 2023 lukien ei hankkeelle ole enää myönnettyä erillisrahoitusta, vaan Maanmittauslaitos rahoittaa kehittämisen siirtyvän määrärahakannan avulla. Vuonna 2023 jatketaan myös Huoneistotietojärjestelmän toista vaihetta, jossa varaudutaan järjestelmästä annettavaan tietopalveluun. Tähän talousarvioon vuodelle 2023 on myönnetty 2,0 milj. euroa osana EU:n elpymis- ja palautussuunnitelmaa (RRF-rahoitus).

Paikkatietopoliittisen selonteon yksi tunnistettu kehittämiskohde on laadukkaiden osoitetietojen varmistaminen. Suomessa ei ole tällä hetkellä valtakunnallista ja laatuvarmennettua rekisteriä, joka sisältäisi ajantasaisen tiedon osoitteista ja osoitteiden sijainnista. Maanmittauslaitoksella on keskeinen rooli valtakunnallisen osoitetietojärjestelmän toteutuksessa. Keskeisimmät osoitetietojen hyödyntäjät ovat sisäisen turvallisuuden viranomaiset. Maanmittauslaitos esittää huolensa kehitetyn järjestelmän jatkuvuudesta. Osoitetiedot syntyvät ja niitä ylläpidetään pääasiassa kunnissa. Tavoiteltu toimintamalli edellyttää lisärahoitusta kunnille osoitetietojärjestelmästä aiheutuvien muutosten resurssointiin. Lisäksi järjestelmän ylläpito vaatii rahoituksen lisäämistä Maanmittauslaitoksen toimintamenoihin.

Momentti 30.70.40 Kiinteistötoimitusten tukemisesta aiheutuvat menot

Suomen pirstoutunut kiinteistörakenne yhdessä maatalouden rakennemuutoksen kanssa on johtanut maatilojen kannalta epäedulliseen tilanteeseen. Huonolla rakenteella on vaikutusta maatilojen ja alueiden elinkelpoisuuteen.

19.10.2022

MML 105435/00 04 00/2022

Tilusjärjestely onkin käytännössä lähes ainoa keino, jolla voidaan kehittää nykyistä maatilojen pirstoutunutta kiinteistörakennetta. Kotimainen ruuantuotanto edellyttää kannattavaa, korkealaatuista maataloutta, jota tilusjärjestelyt osaltaan voimakkaasti edistävät. Peltotilusten kokoaminen yhteen säästää viljelijän aikaa sekä vähentää viljelyskustannuksia. Tilusjärjestely mahdollistaa kustannussäästöjen ohella luonnon monimuotoisuuden kehittämisen ja vähentää uusien peltojen raivaustarvetta. Tilusjärjestelyjen päämäärätietoinen toteuttaminen tukee hallituksen hiilineutraaliustavoitteita.

Hallitusohjelmaan ja kansalliseen metsästrategiaan kirjattujen tavoitteiden toteutuminen edellyttää tilusjärjestelyihin kohdennettujen määrärahojen turvaamista. Vuodelle 2023 momentille 30.70.40 on myönnetty 2,0 milj. euron määrärahaa. Määrärahan muutos vuonna 2021 2v siirtomäärärahaksi on selvästi auttanut rahoituksen hallintaa. Hankekohtaista rahoitustarvetta tarkastelemalla siirtyvän erän joustavan käytön hyöty on käytetty vuoden 2023 lopulla ja vuodesta 2024 lähtien vuosittain toteutettavien tilusjärjestelyjen määrärahatarve on osoitettua kehystä suurempi. Tarvelähtöisesti tarkastellen kiinteistötoimitusten tukemiseen tarvittava rahoituksen taso tulisi olla pysyvästi 3,5 milj. euroa nykyisen 2,0 milj. euroa tason sijaan.

Maanmittauslaitos haluaa muistuttaa, että käytettävästä määrärahasta palautuu valtiolle (momentit 13.01.05 ja 15.01.04) noin puolet maanomistajien maksuosuuden myötä tilusjärjestelyiden valmistumisen jälkeen. Tilusjärjestelyn yhteydessä toteutettavat toimenpiteet saavat aikaan vahvan taloudellisen kerrannaisvaikutuksen, koska tilusjärjestelyssä mukana olevat maatalousyrittäjät investoivat samanaikaisesti merkittävästi toimintaedellytystensä parantamiseksi. Lisäksi uuden tilusjärjestelyrahoituksen ja valtion saamien tulojen välille on syntynyt epäsuhta. Vuodesta 2019 lähtien tilusjärjestelyihin ei käytetä varoja yhtä paljon kuin lyhennyksinä ja korkoina palautuu valtion budjettiin.

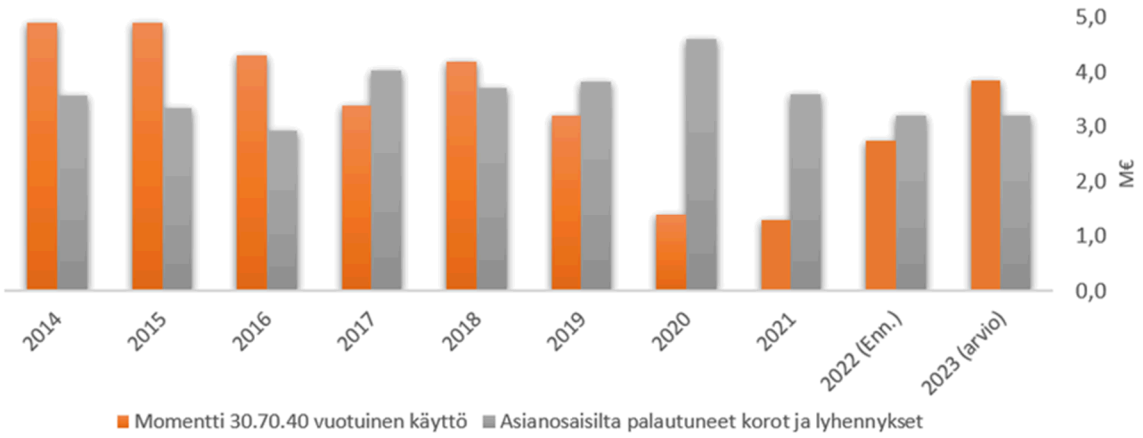

19.10.2022

MML 105435/00 04 00/2022

Pääjohtajan sijaisena Ylijohtaja	*Allekirjoitettu sähköisesti* Petri Korpinen
Maanmittausneuvos	*Allekirjoitettu sähköisesti* Markku Markkula

TIEDOKSI Maa- ja metsätalousministeriö